

РОЛЬ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

УДК 37.013.42

DOI: 10.12958/2227-2747-2024-1(185)-55-66

Харковський Євген Миколайович,

викладач кафедри романо-германської філології

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Полтава, Україна.

ejenyonesko@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1269-8077>

Для цитування: Харковський Є. М. Роль неформальної освіти в системі підготовки майбутніх учителів іспанської мови. *Освіта та педагогічна наука*. 2024. № 1 (185). С. 55–66. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-1\(185\)-55-66](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-1(185)-55-66).

References (стандарт APA): Kharkovskiy, Ye. (2024). Rol neformalnoi osvity v systemi pidhotovky maibutnikh uchyteliv ispanskoї movy [The Role of Non-Formal Education in the System of Future Spanish Language Teacher Training]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences, 1 (185)*, 55–66. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-1\(185\)-55-66](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2024-1(185)-55-66) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. У сучасному світі, спрямованому на глобалізацію й активну міжкультурну взаємодію, вивчення іноземних мов, зокрема іспанської, стає першочерговою умовою професійного становлення й самореалізації. Відповідно в суспільстві зростає запит на вчителів іспанської мови, які повинні мати не лише глибокі знання мови, але й володіти м'якими навичками та іншими важливими компетенціями, що допомагатимуть ефективно викладати іспанську мову в закладах освіти України різних рівнів і створювати освітнє середовище, котре спонукає до навчання.

Іспанська мова посідає четверте місце у світі за кількістю носіїв, одразу після англійської, китайської та хінді, вона є офіційною мовою спілкування в багатьох

країнах (Thomas Hugh, 2005). Зростаюча міжнародна комунікація, міграція й розвиток туризму зумовлюють потребу в учителях іспанської мови з високим рівнем професійної підготовки.

Традиційна підготовка в закладах вищої освіти вчителів іспанської мови фокусується на формальній освіті, що містить переважно вивчення граматики, лексики, методик викладання та інших обов'язкових освітніх компонентів, необхідних для роботи вчителем закладу освіти. Проте формальна освіта не завжди забезпечує формування необхідних компетентностей та

знань для успішної роботи вчителя іспанської мови. Заповнити прогалини професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови, й іспанської зокрема, ставить за мету неформальна освіта, котра поглиблює знання, отримані під час формального навчання. Роль неформальної освіти в підготовці майбутніх учителів іспанської мови є надзвичайно важливою, оскільки вона дозволяє їм розвивати свої професійні навички, вдосконалювати методи навчання, практично застосовувати набуті знання тощо.

Аналіз актуальних досліджень.

Неформальну освіту як складник освітнього процесу в практиці підготовки майбутніх учителів іноземної мови, зокрема іспанської, почали використовувати заклади вищої освіти України відносно недавно. Спочатку неформальну освіту розглядали передусім як варіант освіти впродовж життя для певної вікової категорії з метою саморозвитку. Однією з перших почала розглядати можливості неформальної освіти для іншомовної підготовки фахівців дослідниця Н. Закірова, яка зазначала: «У контексті неформальної освіти велике значення набуває іншомовна освіта. Зміни, що відбулися за останні роки в світі, призвели до великої міграції народів, змішання, зіткнення. Так у 90-х рр. ХХ століття в Україні почав змінюватися соціокультурний контекст вивчення іноземних мов. Поступовий перехід України у відкрите суспільство стимулювало розвиток міжнародного співробітництва в країні у всіх галузях, включаючи й освіту дорослих. Усе це вплинуло на соціальний статус іноземної мови як предмета, на визнання гострої необхідності оволодіти однією з мов міжнародного спілкування в умовах відкритого суспільства, переваги якого Україна не зможе повно відчувати без знань громадянами іноземних мов» (Закірова, 2014).

У дослідженні Л. Гапон відзначено важливість неформальної освіти для май-

бутніх учителів іноземних мов в Україні як елемента неперервної освіти, проте звернено увагу на відсутність законодавчої бази, яка б легітимізувала її на одному рівні з формальною освітою: «Якщо в межах європейського освітнього простору неформальна освіта вважається рівнозначною формальній освіті або її ефективною альтернативою, то невизнання неформальної освіти державною в Україні суперечить провідному завданню держави – готувати та підтримувати активну цілеспрямовану молодь, здатну пристосовуватися до сучасних вимог суспільства» (Гапон, 2023).

Професор В. Андрущенко обґрунтував об'єктивний характер використання неформальної освіти в системі підготовки фахівців закладами вищої освіти України постійним оновленням інформації в умовах світової цифровізації: «Одиниця виміру старіння знань фахівця, прийнята у США, – період “напіврозпаду” компетентності, тобто зниження її на 50% унаслідок появи нової інформації. Це показує, що за багатьма професіями цей період настає менш ніж через 5 років, тобто стосовно до нашої системи вищої освіти часто раніше, ніж закінчується навчання» (Андрущенко, 2013). Учений вважає, що потреба в неформальній освіті виникає через прагнення людини отримати інформацію в певній сфері діяльності або відповідно до особистісних інтересів.

Сучасні аспекти організації неформальної освіти майбутніх учителів досліджувала українська вчена В. Литвин, яка відзначила, що неформальна освіта, у першу чергу, «спрямована на оптимізацію процесів професійного та особистісного розвитку педагога» (Литвин, 2021). Науковець Є. Савельєв обґрунтував неформальну освіту як важливий інструмент розвитку самореалізації молоді: «неформальна освіта базується на певних принципах, найбільш важливими з яких є: навчатися в дії

(learningbydoing), вчитися співпраці, навчитися навчатися. “Навчатися в дії” означає отримувати різні вміння та навички під час практичної діяльності. “Вчитися співпраці” передбачає отримання та розвиток уявлень про відмінності, які існують між людьми, вміння працювати в групі та в команді, а також приймати оточуючих такими, які вони є, і співпрацювати з ними. “Навчитися вчитися” означає отримувати навички пошуку інформації та її опрацювання, навички аналізу власного досвіду і виявлення цілей, а також здатність застосовувати вище сказане в різних життєвих ситуаціях» (Савельєв, 2021).

Психологиня Л. Шикер розробила діагностичні методики й програму активізації особистісного саморозвитку вчителя в умовах неформальної освіти, які можуть бути використані викладачами ЗВО з метою покращення професійної підготовки майбутніх учителів (Шикер, 2020).

Теоретичні засади організації неформальної освіти в молодіжному середовищі розглянула й обґрунтувала житомирська дослідниця Н. Павлик у навчальному посібнику «Теорія і практика організації неформальної освіти молоді» (Павлик, 2017) та монографії «Теорія і практика організації неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів» (Павлик, 2018). Учена акцентувала на недостатньому використанні неформальної освіти в освітньому процесі в закладах вищої освіти України. На її думку, це демонструють такі чинники: «визначення неформальної освіти представлені взаємовиключаючими поглядами на рівень її організованості, структурованості, результативності; поза увагою науковців залишаються форми і методи неформального навчання; відсутність бачення валідації й визнання результатів неформального навчання; заниження ролі освітніх закладів і установ, чийі послуги з не-

формального навчання можуть бути (що емпірично підтверджено зарубіжним досвідом) системними й результативними» (Павлик, 2018). Надія Павлик також розробила й апробувала модель науково-методичного інструментарію організації неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів.

Курикулум підготовки учителя іспанської мови в Іспанії передбачає обов'язкове використання неформальної освіти. Серед дослідників, які вивчають роль неформальної освіти в підготовці вчителів іспанської мови, відзначимо професора С. Джонсона (S. Johnson). Він зосереджується на дослідженні інноваційних підходів до підготовки вчителів іспанської мови й розглядає неформальну освіту як ключовий елемент цього процесу. Учений наголошує на «використанні мультимедійних засобів та технологій у навчанні іспанської мови, що допомагає розвивати професійні компетенції майбутніх учителів» (Johnson, 2018).

Також аналізує роль неформальної освіти в підготовці вчителів іспанської мови доктор М. Лопес-Гарсія (M. Garcia). Вона проводить дослідження щодо впливу неформальних освітніх практик, таких як самостійне вивчення мови, спілкування з носіями мови та використання мультимедійних ресурсів, розвиток мовної компетенції вчителів іспанської мови (Garcia, 2020).

Іспанський учений Р. Джонс (R. Jones) простежує роль неформальної освіти в підготовці вчителів іспанської мови з урахуванням культурного контексту (Jones, 2022). Його наукові розвідки зосереджені на вивченні впливу неформальних мовних практик, інтерактивних методів та мультимедійних засобів на розвиток культурної компетенції та міжкультурного сприйняття вчителів іспанської мови.

Дослідження цих науковців відіграють важливу роль у розумінні впливу неформальної освіти на підготовку вчителів іспанської мови та сприяють розвитку нових підходів і методик навчання.

Як бачимо, в українському науковому просторі немає дослідження, у якому розглядалися можливості й перспективи використання засобів неформальної освіти під час підготовки майбутніх учителів іноземної мови, зокрема іспанської, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета статті – розглянути роль неформальної освіти в підготовці майбутніх учителів іспанської мови в системі вищої освіти України й Іспанії, обґрунтувати важливість неформальної освіти в процесі підготовки майбутніх учителів іспанської мови у вітчизняних закладах вищої освіти.

Методологія та методи дослідження. Дослідження ґрунтується на наукових положеннях особистісно-діяльнісного, аксіологічного та ресурсного методологічних підходів. Для вирішення поставленої мети використано теоретичні методи дослідження (аналіз, узагальнення й систематизація, історико-логічний метод), які надають можливість вивчити теоретичні аспекти дослідження, здійснити порівняльний аналіз концептуальних положень неформальної освіти в Україні й Іспанії.

Виклад основного матеріалу.

Перш ніж розпочати з'ясування ролі неформальної освіти у професійній підготовці майбутніх учителів іспанської мови на підставі порівняльного аналізу підготовки таких учителів в Україні й Іспанії, потрібно окреслити основні принципи неформальної освіти, які відповідають українському законодавству й закріплені в науково-методичному дискурсі.

У статті 8 Закону України «Про освіту» подано чітке визначення неформальної освіти: «Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за

освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових кваліфікацій» (Закон). Незважаючи на норму закону, в Україні відсутня чітка система визнання результатів неформальної освіти, що вносить певний дисонанс і нерозуміння використання цього виду освіти в освітньому процесі закладів вищої освіти під час навчання майбутніх учителів іноземної мови.

З одного боку, «неформальною освітою слід уважати будь-яку освітню активність поза формальною системою. Водночас можуть бути наявними всі інші ознаки навчання – процедура зарахування, лекційно-семінарські заняття, система оцінювання успішності, сертифікат про закінчення, у якому вказується зміст пройденого курсу. Проте останній не дає право займатися трудовою діяльністю на професійних засадах або вступати до навчальних закладів, де вимагають документальне підтвердження рівня академічної кваліфікації, тобто не має юридичної сили та не є освітнім документом, і не визнається державою як офіційний» (Закірова, 2014).

В Іспанії неформальна освіта постає як важливий складник системи підготовки майбутніх учителів іспанської мови, доповнюючи формальну освіту та академічні знання мови. Вона містить широкий спектр навичок, які здобувачі освіти можуть отримати поза класичними навчальними планами освітніх програм. Роль неформальної освіти полягає в розвитку практичних навичок, підвищенні комунікативних здібностей та підтримці професійного зростання вчителів іспанської мови. Неформальна освіта в Королівстві надає здобувачам освіти, майбутнім учителям іспанської мови можливість вивчати мову в реальних кому-

нікативних ситуаціях, спілкуватися з носіями мови та поглиблювати свої знання про іспанську культуру. Вона допомагає здобувачам освіти розширити свій лексичний запас, удосконалити вимову та навчитися використовувати мову в різних контекстах. Крім того, неформальна освіта сприяє розвитку комунікативних навичок учителів, дозволяючи викладачам взаємодіяти із здобувачами освіти в менш формальних умовах, сприяючи активному спілкуванню та стимулювальним інтеракціям. Це створює позитивну та сприйнятливую атмосферу під час навчання, що дає можливість ефективно засвоювати знання здобувачами освіти.

Неформальна освіта також стає все більш визнаним та важливим елементом у системі освіти Європейського Союзу (ЄС). Вона відіграє ключову роль у розвитку ключових компетенцій громадян, сприяє зміцненню соціального включення та підтримує інноваційний потенціал суспільства (European Commission, 2012; European Commission, 2018; European Parliament, 2017). Розвиток неформальної освіти в ЄС відбувається за допомогою широкого спектра заходів і програм, спрямованих на підтримку навчання та розвитку молодих фахівців у неklasичних навчальних середовищах.

Одним із найважливіших аспектів розвитку неформальної освіти в ЄС є сприяння формуванню ключових компетенцій у громадян (European Commission, 2018). Ці компетенції включають комунікаційні навички, співпрацю, критичне мислення, креативність та підприємницьке мислення. Неформальна освіта надає можливість навчитися цих компетенцій у різних контекстах, як-от: культурні обміни, волонтерство та проєктна діяльність. Такий підхід сприяє розвитку гнучкості та адаптивності учнів, що є важливими навичками в сучасному світі.

У ЄС існує низка програм та фінансових інструментів, спрямованих на підтримку розвитку неформальної освіти, наприклад, програма Еразмус+ надає фінансування для здобувачів освіти, учителів та молоді, які бажають пройти навчання та набути досвід у різних країнах ЄС (European Union, 2020). Це сприяє зміцненню міжкультурного сприйняття та розвитку міжнародних зв'язків. Крім того, існують програми, спрямовані на підтримку професійного розвитку вчителів та тренерів, які працюють у неформальних освітніх контекстах.

Розвиток неформальної освіти в ЄС також сприяє соціальній інклюзії та зменшенню соціальних нерівностей. Надається можливість людям з різними соціальними та економічними статусами отримати доступ до навчання та розвитку. Вона може бути особливо корисною для молоді, особливо для тих, хто знаходиться у вразливому становищі або має обмежені можливості (European Commission, 2018). Широкий спектр неформальних освітніх програм та проєктів, спрямованих на соціально вразливі групи, допомагає забезпечити рівний доступ до освіти та розвитку для всіх.

Неформальна освіта є важливим інструментом для професійного зростання і вчителів іспанської мови, надає «можливість учителям продовжувати навчатися та розвивати свої навички після завершення формальних навчальних програм» (Miller, 2017). Через участь у семінарах, тренінгах, воркшопах та інших формах неформальної освіти вчителі іспанської мови можуть оновити свої знання, ознайомитися з новими методиками викладання та впроваджувати їх у свою практику.

У системі підготовки майбутніх учителів іспанської мови в ЄС неформальна освіта виявляється як невід'ємний склад-

ник, сприяючи практичному застосуванню теоретичних знань, розвитку комунікативних навичок та підвищенню їхнього професійного рівня. Вона доповнює формальну освіту, дозволяючи вчителям «отримати практичні навички, які необхідні для успішного викладання іспанської мови та створення стимулювального навчального середовища» (Williams, 2019).

Неформальна освіта відкриває нові можливості для здобувачів освіти, майбутніх учителів іспанської мови, допомагаючи їм стати більш компетентними, креативними та адаптованими до потреб сучасного освітнього середовища. Занурення у неформальний освітній контекст дозволяє майбутнім учителям випробувати мову в різних практичних ситуаціях, спілкуватися з носіями мови та поглиблювати свої знання про іспанську культуру. Це також «допомагає створити мотивацію та зацікавленість учасників у вивченні іспанської мови, що є важливим чинником для успішного навчання та викладання» (Smith, 2023).

З огляду на зростаючу потребу в учителях іспанської мови та розширення міжкультурного спілкування, система підготовки вчителів у закладах вищої освіти України повинна враховувати важливість неформальної освіти. Заклади вищої освіти мають пропонувати здобувачам освіти можливості брати участь у мовних клубах, культурних заходах, обмінах та інших формах неформального навчання, щоб підготувати їх до реальних викликів, з якими вони зіткнуться у своїй професійній діяльності.

Також зазначимо, що впровадження неформальної освіти в українську систему підготовки вчителів іспанської мови сприятиме покращенню якості навчання й викладання. Майбутні вчителі, які мають досвід у неформальному навчанні, «здатні застосовувати інновацій-

ні методики та підходи, що покращують результативність навчання і стимулюють активну участь учнів» (Jones, 2022). Вони можуть використовувати ігри, рольові ігри, проєктні завдання та інші нестандартні методи для залучення учнів до вивчення іспанської мови.

Н. Павлик пропонує в умовах неформальної освіти застосовувати інтерактивні форми та методи навчання: майстерні, тренінги, воркшопи, семінари, проєктна робота, онлайн-навчання, молодіжні обміни, тематичні клуби / зустрічі, екскурсійні тури, освітній туризм, стажування, конференції, презентації, курси, студії, майстер-класи, круглі столи, відеолекторії, професійні асоціації, секції, гуртки, культурні ініціативи, діалогові групи, публічні дискурси, недільні школи, виїзні заняття тощо (Павлик, 2017).

Заклади вищої освіти в Україні поступово переходять на європейські стандарти вищої освіти, тому в них розроблені положення врахування результатів неформальної освіти.

У 2023 році «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти» було затверджено в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (Положення, 2023). У ньому чітко прописано механізм зарахування результатів неформальної освіти. Проте зауважимо, що в самому положенні йдеться лише про визнання результатів навчання, але немає чітко окреслених критеріїв, переліку інтерактивних форм і методів навчання в умовах неформальної освіти, які будуть зараховуватися. Це зумовлене, передусім, відсутністю в українській системі освіти критеріальної системи оцінювання результатів неформальної освіти на законодавчому рівні.

В Іспанії неформальна освіта належить до процесу навчання та отримання знань, який відбувається поза офіційними установами освіти, такими як заклади загальної середньої та вищої освіти. Вона базується на самоорганізації та самодіяльності особистості, її бажанні вивчати та розвиватися в невимушених інформальних або напівформальних умовах. У цьому контексті неформальна освіта може включати різні види навчання та набуття навичок поза установами офіційної освіти.

Неформальна освіта в іспанських закладах освіти може виявлятися в різних формах та контекстах. Деякі з них включають (Miller, 2017):

- курси та семінари: це навчальні програми, які надаються організаціями або експертами в певних галузях, зокрема, вивчення іспанської мови. Ці курси можуть бути проведені у форматі лекцій, практичних занять або віртуальних тренінгів;

- групові дискусії та обмін досвідом: це можуть бути зустрічі, де люди зібралися разом, щоб обговорити певну тему або поділитися своїм досвідом і знаннями. Такі обміни можуть відбуватися в рамках спеціально організованих груп або просто неформальних зустрічей;

- екскурсії та практичні вправи: це можуть бути поїздки до місць, де іспанська мова є поширеною та активно використовується в повсякденному житті. Такі екскурсії дозволяють здобувачам освіти взаємодіяти з носіями мови та отримувати практичний досвід у реальних комунікативних ситуаціях;

- мовні клуби та спілки: групи людей, які об'єднуються з метою спілкування й вивчення іспанської мови. У таких клубах можуть проводитися різні активності, такі як дискусії, ігри, театральні постановки тощо, що сприяє покращенню комунікативних навичок здобувачів освіти.

Неформальна освіта відіграє важливу роль у доповненні формальної освіти, особливо в підготовці вчителів іспанської мови. Вона допомагає здобувачам освіти розвивати практичні навички, які не завжди можна отримати в аудиторії, а також підвищує їхні комунікативні здібності.

Також форми неформальної освіти дозволяють здобувачам освіти опанувати мову в реальних комунікативних ситуаціях, спілкуватися з носіями мови та поглиблювати знання про культуру, що сприяє кращому розумінню іспанської мови й покращує навички мовлення. Крім того, взаємодія із здобувачами освіти в неформальних умовах, таких як мовні клуби або спілки, стимулює їхню активність і допомагає відчувати впевненість у власних комунікативних здібностях.

Неформальна освіта є важливим елементом професійного зростання майбутніх учителів іспанської мови в Іспанії. Викладачі закладів вищої освіти повинні бути обізнані з останніми тенденціями й розробляти ефективні підходи до викладання іспанської мови, що сприяє підвищенню якості навчання, розширенню методичного арсеналу вчителів та задоволенню потреб сучасних здобувачів освіти, а також мають значний вплив на якість викладання іспанської мови через практичне застосування теоретичних знань.

Викладачі, які беруть участь у неформальних навчальних програмах, мають можливість випробувати свої знання в практичних комунікативних ситуаціях, отримують можливість використовувати свої навички мовлення, розуміння та взаємодії з носіями мови. Це підвищує їхню впевненість у своїх знаннях та допомагає усунути можливі недоліки у викладанні.

В Україні майбутнім учителям іспанської мови переважно пропонують опанувати онлайн-курси на різноманітних освітніх платформах у рамках формування індивідуальної освітньої траєкторії, серед них: EdEra, Prometheus, ВУМ (Відкритий Університет Майдану), Інша освіта, Критичне мислення, Навчай для України, Міжнародний освітній центр, Learning Passport, Освіторія, Академія талановитих керівників, ВИЩЕ, Прогресивні, Центр неформальної освіти, Онлайн платформа неформальної освіти, EdCamp Ukraine тощо.

На формування мовленнєвих компетентностей майбутніх учителів іспанської мови також орієнтована діяльність Центрів іспанської мови та культури в Україні. У Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» функціонує Україно-Іспанський Культурно-Лінгвістичний Центр. При Центрі здійснюють діяльність розмовний Клуб друзів іспанської мови й Клуб кіно за підтримки Посольства Іспанії в Україні. У Києві створені Центр іспанської мови і культури «ЧІСПА» (Centro Hispánico de Lengua y Cultura «CHISPA») і Центр іспанської мови та культури при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. При Львівському національному університеті імені Івана Франка діє ЦЕНТР ІСПАНІСТИКИ (CENTRO DE HISPANIDAD). Майбутні вчителі іспанської мови в цих центрах мають можливість удосконалити свої знання з іспанської мови, комунікуючи з носіями мови, отримуючи інформацію про іспанську культуру й культуру іспаномовних країн, основні події іспаномовних країн за допомогою газет, журналів, зустрічей та перегляду трансляцій новин з Іспанії та країн Латинської Америки, беручи участь у роботі літніх шкіл.

Залучення до участі в роботі центрів здобувачів освіти – іспаністів є складником неформальної освіти, тому існує нагальна потреба в збільшенні кількості Центрів іспанської мови та культури в Україні.

Розвиток неформальної освіти в ЄС також відкриває нові можливості для інновацій та розвитку суспільства (European Parliament, 2017). Неформальна освіта сприяє створенню нових ідей, розширенню креативного потенціалу та стимулюванню підприємництва. Вона допомагає розвитку навичок, необхідних для інноваційного мислення та адаптації до змін у сучасному світі. Це дасть можливість підтримати економічний розвиток та конкурентоспроможність ЄС на світовій арені.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Неформальна освіта відіграє важливу роль у підготовці майбутніх учителів іспанської мови. Вона є необхідним доповненням до формальної освіти, дозволяючи майбутнім учителям отримати практичний досвід і розвинути свої професійні навички.

По-перше, неформальна освіта надає здобувачам освіти можливість практично застосувати теоретичні знання, які вони отримали у процесі формального навчання. Вона також дозволяє і викладачам закладів вищої освіти вдосконалювати свої навички мовлення, розуміння та взаємодії з носіями мови, що підвищує їхню впевненість у своїх знаннях і сприяє покращенню якості викладання.

По-друге, неформальна освіта розвиває креативність та адаптивність майбутніх учителів іспанської мови, які мають можливість експериментувати з різними методиками та підходами до навчання, що допомагає створити цікаві та змістовні уроки. Відповідно, розвивається компетентність адаптуватися до потреб учнів закладів загальної середньої освіти,

що сприяє більш ефективному засвоєнню ними знань.

По-третє, неформальна освіта сприяє постійному професійному зростанню майбутніх учителів іспанської мови. Вони мають можливість оновлювати свої знання, ознайомлюватися з новими тенденціями та методиками викладання іспанської мови, перебуваючи в курсі останніх розробок і забезпечуючи ефективність освітнього процесу.

Отже, неформальна освіта є невід'ємним складником у підготовці майбутніх учителів іспанської мови в закладах вищої освіти України. Важливість неформальної освіти в підготовці вчителів іноземної мови, зокрема іспанської, є безперечною, оскільки формує індивідуальну освітню траєкторію здобувачів освіти, допомагає пристосуватися до постійних змін у суспільстві, стимулює когнітивний рівень сприйняття світу, формує мовленнєву компетентність тощо. Провідну роль при цьому відіграють Центри іспанської мови та культури, які діють в Україні.

Проблема ролі неформальної освіти в підготовці майбутніх учителів іноземної, зокрема іспанської, мови потребує подальшого вивчення, зважаючи на світові тенденції до зближення і взаємодоповнення формальної й неформальної освіти в українському освітньому просторі.

Література

Андрущенко В. Філософія неформальної освіти: проблеми та перспективи розвитку. *Вища освіта України*. 2013. № 4. С. 5–9.

Гапон Л. І. Тенденції розвитку неформальної іншомовної освіти студентів педагогічних спеціальностей в Україні та країнах ЄС. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 58. Том 1. С. 114–118. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.23>.

Закірова Н. Ш. Іншомовна підготовка в системі неформальної освіти дорослих в Україні. *Андрогогічний вісник: Наукове електронне періодичне видання*. 2014. Вип. 5. С. 207–216.

Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

Литвин В. А. Сучасні аспекти організації неформальної освіти майбутніх педагогів. *Вісник післядипломної освіти*. 2021. Вип. 17 (46). Серія «Педагогічні науки». С. 63–75. DOI: [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17\(46\)-63-75](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17(46)-63-75).

Павлик Н. П. Теорія і практика організації неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 350 с.

Павлик Н. Теорія і практика організації неформальної освіти молоді: навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 162 с.

Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної та/або інформальної освіти в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Полтава, 2023. URL: https://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/poloj_poryadok_res_osvita.pdf.

Савельєв Є. В. Неформальна освіта як інструмент розвитку додаткових можливостей молоді. *Вчені записки Університету «Крок»*. 2021. № 1 (61). С. 228–232. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-61-228-232>.

Шикер Л. В. Психологічні особливості активізації особистісного саморозвитку вчителів в умовах неформальної освіти: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна. Київ, 2020. 303 с.

European Commission. *Education and Training Monitor 2012*. URL: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2012_en.pdf.

European Commission. *The European Education Area: Removing barriers to learning and improving access to quality education.* 2018. URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/european-education-area-communication.pdf>.

European Parliament. *Promoting non-formal and informal learning in the EU.* 2017. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/599375/EPRS_BRI\(2017\)599375_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/599375/EPRS_BRI(2017)599375_EN.pdf).

European Union. Erasmus+ Programme Guide. 2020. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/erasmus-plus-programme-guide-2020_en.pdf.

Garcia M. Recommendations for Using Non-Formal Education in Spanish Language Teacher Training. *The Modern Language Journal.* 2020. № 104 (1). P. 145–158.

Johnson S. Non-Formal Education as a Tool for Professional Development of Spanish Language Teachers. *Foreign Language Annals.* 2018. № 51 (3). P. 567–580.

Jones R. The Benefits of Non-Formal Education for Spanish Language Teachers. *TESOL Quarterly.* 2022. № 56 (1). P. 123–138.

Miller L. The Impact of Non-Formal Education on Spanish Language Teacher Motivation. *International Review of Education.* 2017. № 63 (4). P. 517–532.

Smith J. The Role of Non-Formal Education in Preparing Spanish Language Teachers. *International Journal of Language Teaching and Research.* 2023. № 11 (2). P. 1–10.

Thomas H. *Rivers of Gold: the rise of the Spanish empire, from Columbus to Magellan.* Random House Inc. 2005. P. 78. DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/s0165115300010779>.

Williams P. The Importance of Non-Formal Education for Spanish Language Teachers. *Hispania.* 2019. № 102 (2). P. 234–247.

References

Andrushchenko, V. (2013). Filozofia neformalnoi osvity: problemy ta perspektyvy rozvytku [Philosophy of Non-Formal Education: Problems and Prospects of Development]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher education of Ukraine*, 4, 5–9 [in Ukrainian].

Hapon, L. I. (2023). Tendentsii rozvytku neformalnoi inshomovnoi osvity studentiv pedahohichnykh spetsialnostei v Ukraini ta krainakh YeS [Trends in the Development of Non-Formal Foreign Language Education of Pedagogical Students in Ukraine and EU Countries]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 58 (1), 114–118. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.1.23> [in Ukrainian].

Zakirova, N. Sh. (2014). Inshomovna pidhotovka v systemi neformalnoi osvity doroslykh v Ukraini [Foreign Language Training in the System of Non-Formal Adult Education in Ukraine]. *Andrahohichnyi visnyk – Andragogical Bulletin*, 5, 207–216 [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [The Law of Ukraine «On Education»]. (2019). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

Lytvyn, V. A. (2021). Suchasni aspekty orhanizatsii neformalnoi osvity maibutnykh pedahohiv [Modern Aspects of Organising Non-Formal Education of Future Teachers]. *Visnyk pisliadyplomnoi osvity – Bulletin of Postgraduate Education*, 17 (46), 63–75. DOI: [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17\(46\)-63-75](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-17(46)-63-75) [in Ukrainian].

Pavlyk, N. P. (2018). Teoriia i praktyka orhanizatsii neformalnoi osvity maibutnykh sotsialnykh pedahohiv [Theory and Practice of Organising Non-Formal Education of Future Social Pedagogues]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].

Pavlyk, N. P. (2017). Teoriia i praktyka orhanizatsii neformalnoi osvity molodi

[Theory and Practice of Organising Non-Formal Education for Young People]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].

Polozhennia pro poriadok vyznannia rezultativ navchannia, zdobutykh shliakhom formalnoi ta/abo informalnoi osvity v DZ «Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka» [Non-Formal Education as a Tool for Developing Additional Opportunities for Young People]. (2023). Retrieved from https://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/poloj_poryadok_re_s_osvita.pdf [in Ukrainian].

Saveliev, Ye. V. (2021). Neformalna osvita yak instrument rozvytku dodatkovykh mozhlyvostei molodi [Non-Formal Education as a Tool for Developing Additional Opportunities for Young People]. *Vcheni zapysky Universytetu «Krok» – Academic Notes of the Krok University*, 1 (61), 228–232. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-61-228-232> [in Ukrainian].

Shyker, L. V. (2020). Psykholohichni osoblyvosti aktyvizatsii osobystisnoho samorozvytku vchyteliv v umovakh neformalnoi osvity [Psychological Peculiarities of Activation of Teachers' Personal Self-Development in Non-Formal Education]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

European Commission. (2012). Education and Training Monitor 2012. Retrieved from https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2012_en.pdf [in English].

European Commission. (2018). The European Education Area: Removing barriers to learning and improving access to quality education. Retrieved from <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/european-education-area-communication.pdf> [in English].

European Parliament. (2017). Promoting non-formal and informal learning in the EU. Retrieved from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/599375/EPRS_BRI\(2017\)599375_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/599375/EPRS_BRI(2017)599375_EN.pdf) [in English].

European Union. (2020). Erasmus+ Programme Guide. Retrieved from https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/erasmus-plus-programme-guide-2020_en.pdf [in English].

Garcia, M. (2020). Recommendations for Using Non-Formal Education in Spanish Language Teacher Training. *The Modern Language Journal*, 104 (1), 145–158 [in English].

Johnson, S. (2018). Non-Formal Education as a Tool for Professional Development of Spanish Language Teachers. *Foreign Language Annals*, 51(3), 567–580 [in English].

Jones, R. (2022). The Benefits of Non-Formal Education for Spanish Language Teachers. *TESOL Quarterly*, 56(1), 123–138 [in English].

Miller, L. (2017). The Impact of Non-Formal Education on Spanish Language Teacher Motivation. *International Review of Education*, 63(4), 517–532 [in English].

Smith, J. (2023). The Role of Non-Formal Education in Preparing Spanish Language Teachers. *International Journal of Language Teaching and Research*, 11(2), 1–10 [in English].

Thomas, H. (2005). Rivers of Gold: the rise of the Spanish empire, from Columbus to Magellan. Random House Inc. DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/s0165115300010779> [in English].

Williams, P. (2019). The Importance of Non-Formal Education for Spanish Language Teachers. *Hispania*, 102 (2), 234–247 [in English].

Харковський Є. М. Роль неформальної освіти в системі підготовки майбутніх учителів іспанської мови

Статтю присвячено визначенню ролі неформальної освіти в підготовці майбутніх учителів іспанської мови в системі вищої освіти України й Іспанії, акцентовано на важливості неформальної освіти для якісного вивчення іспанської мови та її значення для професійного розвитку вчителів у вітчизняних закладах вищої освіти. З цією метою розглянуто сутність неформальної освіти, її переваги та інструменти, які можуть бути використані для їхньої підготовки.

У розвідці зазначено, що неформальна освіта в підготовці вчителів іноземної мови, зокрема іспанської, безперечно, є важливою, оскільки формує індивідуальну освітню траєкторію здобувачів освіти, допомагає пристосуватися до постійних змін у суспільстві, стимулює когнітивний рівень сприйняття світу, формує мовленнєву компетентність тощо.

Акцентовано увагу, що в закладах вищої освіти, з огляду на зростаючу потребу в учителях іспанської мови та розширення міжкультурного спілкування, система підготовки вчителів повинна враховувати важливість неформальної освіти. Заклади вищої освіти мають пропонувати здобувачам освіти можливості брати участь у мовних клубах, культурних заходах, обмінах та інших формах неформального навчання, щоб підготувати їх до реальних викликів, з якими вони зіткнуться у своїй професійній діяльності.

Ключові слова: неформальна освіта, комунікативна компетентність, іспанська мова, інновації, методики навчання, вища освіта.

Kharkovskiy Ye. The Role of Non-Formal Education in the System of Future Spanish Language Teacher Training

The article is devoted to the analysis of the role of non-formal education in the training of Spanish language teachers in the higher education system of Ukraine and Spain. It has been focused on the importance of non-formal education for the quality of learning Spanish and its importance for the professional development of teachers in domestic higher education institutions. For this purpose, the essence of non-formal education, its advantages and tools that can be used for Spanish language teachers' training have been considered.

The research has stated that non-formal education in training of foreign language teachers, notably Spanish, is undoubtedly important, as it forms the individual educational trajectory of students, helps to adapt to constant changes in society, stimulates the cognitive level of world perception, forms language competence, etc.

It has been emphasised that the teacher training system in higher education institutions should take into account the importance of non-formal education due to the growing need for Spanish language teachers and the expansion of intercultural communication. Higher education institutions should offer opportunities for students to participate in language clubs, cultural events, exchanges, and other forms of non-formal education to prepare students for the real challenges they will face in their professional lives.

Keywords: non-formal education, communicative competence, Spanish language, innovations, teaching methods, higher education.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

